

**Διαταραχές της ομοιοστασίας του
Καλίου σε συγκεκριμένες νοσολογικές
οντότητες (αλκοολισμός, ηπατική νόσος,
καρδιακή ανεπάρκεια, φάρμακα, λευχαιμίες)**

**Χαράλαμπος Μηλιώνης
Αναπληρωτής Καθηγητής Παθολογίας
Τμήμα Ιατρικής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων**

ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΤΗΣ ΟΞΕΟΒΑΣΙΚΗΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ ΣΕ ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΜΕ ΗΠΑΤΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ	ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ
Αναπνευστική αλκάλωση	Υπεραερισμός εξαιτίας της ηπατικής νόσου
Μεταβολική αλκάλωση	Χορήγηση φουροσεμίδης & συνυπάρχουσα συστολή του εξωκυτ. όγκου
Υπερχλωραιμική οξέωση	Χορήγηση υψηλών δόσεων σπειρονολακτόνης

ΗΛΕΚΤΡΟΛΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΣΕ ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΜΕ ΗΠΑΤΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ	Ασθενείς με ηπατίτιδα (N=33)	Ασθενείς με κίρρωση (N=35)
Υπονατριαιμία (%)	42	46
Υποκαλιαιμία (%)	30	37

Υποκαλιαιμία σε Ασθενείς με Ηπατική νόσο

- Συχνή μεταβολική διαταραχή σε ασθενείς με μη αντιρροπούμενη κίρρωση
- 30%-40%
- ανεξάρτητα από το στάδιο της υποκείμενης νόσου

Υποκαλιαιμία σε Ασθενείς με Ηπατική νόσο

- Μειωμένη πρόσληψη K^+
- Είσοδος K^+ στα κύτταρα
- ↑ νεφρική απέκκριση K^+
- ↑ ΓΕΣ απώλειες K^+

Υποκαλιαιμία σε Ασθενείς με Ηπατική νόσο

- **Είσοδος K^+ στα κύτταρα**
  - **αλκαλαιμία**
  - **χορήγηση γλυκόζης +/- ινσουλίνης**
  - **↑ δραστηριότητα ΣΝΣ**

Υποκαλιαιμία σε Ασθενείς με Ηπατική νόσο

- **↑ νεφρική απέκκριση K^+**
  - **διουρητικά**
  - **τερλιπρεσσίνη**
  - **υπεραλδοστερονισμός**
  - **υπομαγνησισαιμία**
  - **νεφροσωληναριακή οξέωση**

Υποκαλιαιμία σε Ασθενείς με Ηπατική νόσο

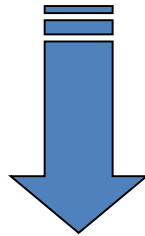
- Μειωμένη πρόσληψη K^+
- Είσοδος K^+ στα κύτταρα
- ↑ νεφρική απέκκριση K^+
- ↑ ΓΕΣ απώλειες K^+

Η υποκαλιαιμία αποτελεί προδιαθεσικό παράγοντα κινδύνου για την εμφάνιση ηπατικής εγκεφαλοπάθειας

ΗΛΕΚΤΡΟΛΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΣΕ ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΜΕ ΑΠΟΦΡΑΚΤΙΚΟ ΙΚΤΕΡΟ

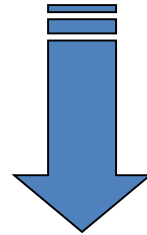
- ✓ Συχνές διαταραχές
- ✓ Στα πλαίσια σωληναριακής δυσλειτουργίας

σύνδρομο Fanconi
πλήρες ή ατελές

Σύνδρομο Fanconi

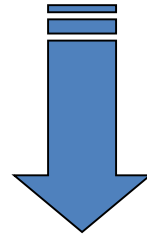
- Συγγενής ή επίκτητη διαταραχή της λειτουργίας των εγγύς εσπειραμένων σωληναρίων

- ✓ ουρικοζουρία
- ✓ γλυκοζουρία
- ✓ φωσφατουρία
- ✓ καλιουρία
- ✓ ↑νεφρική απέκκριση αμινοξέων και HCO_3^-

Σύνδρομο Fanconi

➤ Μερικό

- ✓ υποουριχαιμία με ουρικοζουρία
- ✓ υποφωσφαταιμία με φωσφατουρία
- ✓ νεφρική γλυκοζουρία
- ✓ ↑ νεφρική απέκκριση α1 και β2 μικροσφαιρίνης
- ✓ υποκαλιαιμία με καλιουρία

Σύνδρομο Fanconi σε ασθενείς με αποφρακτικό ίκτερο

- **Άμεση τοξική δράση** από τα αυξημένα επίπεδα της χολερυθρίνης ή των χολικών οξέων
- Οξειδωτική βλάβη των μεμβρανών των σωληναριακών κυττάρων → παραγωγή **ελεύθερων ριζών οξυγόνου**
- Χολικά οξέα → αναστολή του **αντιμεταφορέα Na^+/H^+** στα σωληναριακά κύτταρα →
↓ επαναρρόφηση ηλεκτρολυτών

ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΤΗΣ ΟΞΕΟΒΑΣΙΚΗΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΥΤΩΝ ΣΕ ΑΛΚΟΟΛΙΚΟΥΣ ΑΣΘΕΝΕΙΣ

ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΟΞΕΟΒΑΣΙΚΗΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΛΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ
Αναπνευστική αλκάλωση	Υπομαγνησταιμία
Μεταβολική αλκάλωση	Υποφωσφαταιμία
Αλκοολική οξέωση	Υπασβεσταιμία
	Υποκαλιαιμία
	Υπονατριαίμία

Liamis G et al. Alcohol & Alcoholism 1999;35:612-6

Liberopoulos E et al. Alcohol Res 2002;7:139-42

ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΤΗΣ ΟΞΕΟΒΑΣΙΚΗΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΥΤΩΝ ΣΕ ΑΛΚΟΟΛΙΚΟΥΣ ΑΣΘΕΝΕΙΣ (N=127)

ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ	N	%
Αναπνευστική αλκάλωση	20	15.7
Μεταβολική αλκάλωση	7	5.5
Οξυαιμία	14	11
Υπομαγνησταιμία	38	29.9
Υποφωσφαταιμία	37	29.1
Υπερφωσφαταιμία	2	1.6
Υπασβεστιαίμία	26	20.5
Υποκαλταιμία	16	12.6
Υπονατρταίμία	22	17.3
Υπερνατρταίμία	3	2.3

Κατάχρηση αλκοόλ

- ✓ Παρουσία πολλαπλών ηλεκτρολυτικών διαταραχών
- ✓ Η πιο συχνή είναι η μείωση των επιπέδων του Mg^{2+}

Υπομαγνησισαιμία σε Αλκοολικούς Ασθενείς

- Αποτελεί πολύ καλό δείκτη της
παρουσίας πολλαπλών αλληλο-
συσχετιζόμενων μεταβολικών
διαταραχών σε αλκοολικούς ασθενείς

Υποκαλιαιμία σε Αλκοολικούς Ασθενείς

- Μειωμένη πρόσληψη K^+
- Είσοδος K^+ στα κύτταρα
- ↑ νεφρική απέκκριση K^+

(συνυπάρχουσα υπομαγνησιαιμία)

Σύνδρομο στέρησης από αλκοόλ

- ✓ Αύξηση της β-αδρενεργικής δραστηριότητας

Υποκαλιαιμία & Καρδιακή Ανεπάρκεια

- Επιπολασμός 7-17%
- 20-40% των νοσηλευόμενων υπό διουρητική αγωγή
- Κίνδυνος: αρρυθμίας / συνολικής θνησιμότητας
- 10-πλασιάζει τον κίνδυνο θανάτου σε ασθενείς με ΣΚΑ

Υποκαλιαιμία & Καρδιακή Ανεπάρκεια - Αίτια

- Ένδεια K^+
- Μετακίνηση K^+

Υποκαλιαιμία & Καρδιακή Ανεπάρκεια - Αίτια

Υποκαλιαιμία εξαιτίας ένδειας Καλίου

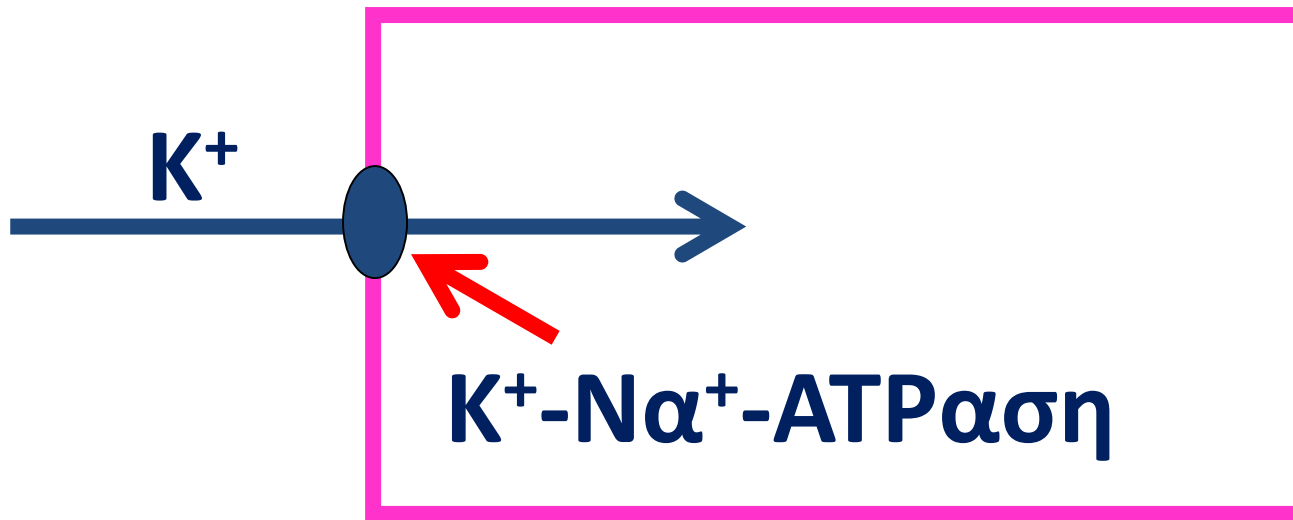
- Αυξημένες απώλειες K^+
  - Διουρητικά (“μη καλιο-συντηρητικά”)
- Μειωμένη πρόσληψη K^+
  - “Φτωχή” θρέψη

Υποκαλιαιμία & Καρδιακή Ανεπάρκεια - Αίτια

Υποκαλιαιμία εξαιτίας μετακίνησης του K^+ ενδοκυττάρια

- Διέγερση της Na^+/K^+ -ATPase
  - Κατεχολαμίνες
  - Β-αδρενεργικοί αγωνιστές
  - Ινσουλίνη

ΙΝΣΟΥΛΙΝΗ

ΚΑΤΕΧΟΛΑΜΙΝΕΣ

Υποκαλιαιμία και Φάρμακα

- Διέγερση της αντλίας K^+ - Na^+ & είσοδος ιόντων K^+ στα κύτταρα
- Καλιουρία
- Αναβολική δραστηριότητα

Διέγερση της αντλίας K^+/Na^+ & είσοδος ιόντων K^+ στα κύτταρα

- **Συμπαθομιμητικά** (επινεφρίνη, τερβουταλίνη, fenoterol, albuterol)
- **Ινσουλίνη**
- **Μεθυλξανθίνες** (αμινοφυλλίνη)
- **Dobutamide**

Φάρμακα που προκαλούν Καλιουρία

- **Θειαζιδικά διουρητικά-διουρητικά της αγκύλης**
- Αναστολείς της καρβονικής ανυδράσης
- Ωσμωτικά διουρητικά
- Αλατοκορτικοειδή -γλυκοκορτικοειδή
- **Αμινογλυκοσίδες ($\pm \downarrow \text{Mg}^{2+}$)**
- Αμφοτερικίνη Β
- Αντιψευδομονασικές πενικιλίνες (πιπερακιλίνη/τικαρσιλίνη)
- Φάρμακα που προκαλούν υπομαγνησαιμία (cisplatin, αμινογλυκοσίδες, αμφοτερικίνη Β)
- Φάρμακα που προκαλούν σύνδρομο Fanconi (ιφωσφαμίδη, τετρακυκλίνες, αντιϊκά φάρμακα, αμινογλυκοσίδες)

Υποκαλιαιμία και Διουρητικά

- ✓ Δοσοεξαρτώμενη μείωση των επιπέδων του K^+
- ✓ Αυξημένη ροή στον άπω νεφρώνα
- ✓ Αυξημένη έκκριση αλδοστερόνης (2^οπαθής υπεραλδοστερονισμός)

Αύξηση της παραγωγής εμμόρφων στοιχείων του αίματος

- **Θεραπεία μεγαλοβλαστικής αναιμίας με B12**
- **Θεραπεία με αυξητικούς παράγοντες (G-CSF, GM-CSF)**

ΟΞΕΙΑ ΛΕΥΧΑΙΜΙΑ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΛΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

Επίπτωση

Υποκαλιαιμία

63%

Υπομαγνησιαμία

30.3%

Υποφωσφαταιμία

31.8%

Υπασβεστιαμία

45.4%

Υπονατριαμία

9%

Υποκαλιαιμία σε ασθενείς με λευχαιμία

- **Ελαττωμένη πρόσληψη**
- **Αυξημένη είσοδος στα κύτταρα**
- **Αυξημένες απώλειες από ΓΕΣ**
- **Αυξημένες νεφρικές απώλειες**

Υποκαλιαιμία σε ασθενείς με λευχαιμία

➤ Ελαττωμένη πρόσληψη K^+

- ανορεξία
- ναυτία

Υποκαλιαιμία σε ασθενείς με λευχαιμία

- **Αυξημένη είσοδος K^+ στα κύτταρα**
  - **αλκάλωση**
  - **αυξητικοί παράγοντες**

Υποκαλιαιμία σε ασθενείς με λευχαιμία

➤ **Αυξημένες απώλειες K^+ από ΓΕΣ**

- **έμετοι**
- **διάρροιες**

Υποκαλιαιμία σε ασθενείς με λευχαιμία

➤ Αυξημένες νεφρικές απώλειες

- λυσοζυμουρία
- υπερασβεστιαιμία
- ΝΣΟ II
- έκτοπη έκκριση ACTH
- υπομαγνησισαιμία
- φάρμακα (τικαρσιλλίνη, πιπερακιλλίνη, αμινογλυκοσίδες, αμφοτερικίνη)